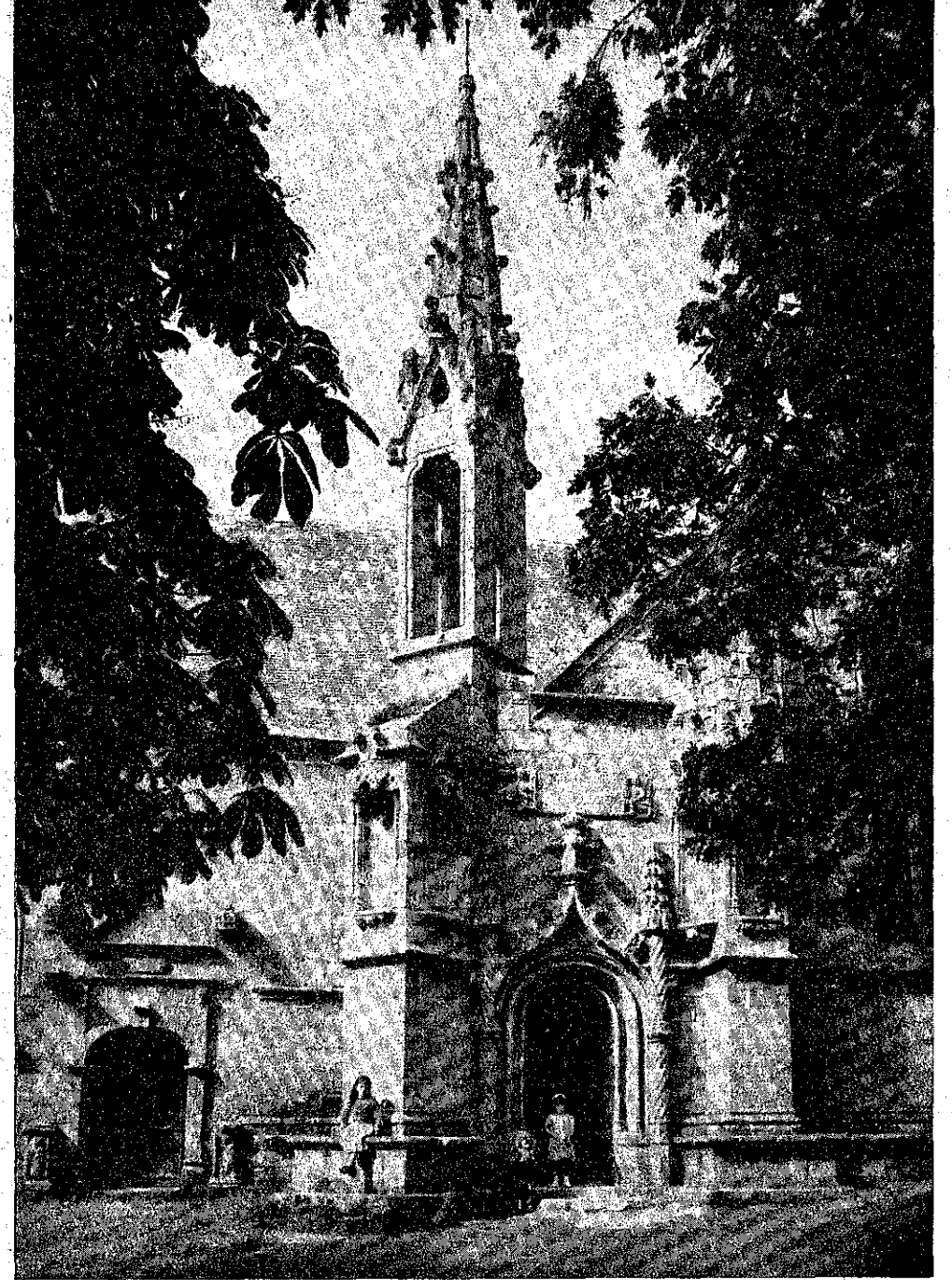




Bleun-Brug

Niv. 57 (Mensuel)

Abonnement : 500 Francs

MEURZ 1953

Ha paet eo ganeoc'h ho koumanant 1952 ?

An darn vrasa eus hon lennerien a zo echu o c'houmanant. O fed start a reomp eta da baea o c'houmanant nevez raktal, pe da lavaret d'eomp ne gemerint mui ar gelaouenn.

Koumanant bloaz : 500 lur.

Koumanant a enor : 600 lur.

Madoberour : 1.000 lur.

Kas an arc'hant da : V. SEITE, Bleun-Brug, 65, rue Y.-Collet, Brest.
C.C.P. 544.22 Nantes, hag ar skridou da : M. l'abbé BLEUNVEN, Curé de Saint-Renan (Finistère).

TAOLENN

Sellomp ouz ar groaz	1
An den eurus n'en doa ket eur roched	2
Santez Trifina	4
Kenstrivadegou ar Bleun-Brug	7
Diwar-benn kudenn ar yez en Alsas	13
Korn al liziri	14
Petra eo ar brezoneg eeun	15
Buhez an Iliz	16
Session d'Etudes de Pâques	17



133670

Sellomp ouz ar groaz

A RAOK rei d'eomp da danva levezeg Pask hag evit ma anavesfemp gwelloc'h priz al levezeg-se, an Iliz, hor Mamm, hor galv, beb bloaz, d'ar mare-man, da bleustri war ar pezh a zo bet eienenn vuzudus al levezeg-se : **Kroaz Hor Salver Jezuz Krist.**

Ar groaz, ha n'eo dreizi he-unan nemet eur benveg a zismegans, a zo brasa, kaera ha pinvidika tra a zo er bed.

Abaoue m'eo bet santelaet gant korf sakr Mab Doue, abaoe m'eo bet ruziet gant e wad priziuz, abaoe m'eo en em astennet warni evel war eur gwele-eured, eo deuet da veza buhez, enor hag esperans an dud pec'her.

Hor Salver benniget n'eo ket bet falvezet gantan skriva leor ebet. Lezet en deus, koulskoude, unan ganeomp, unan bet skrivet gant tachou, soubet en e wad.

Pebez leor, hep par, n'eo ket hennez !

Ar groaz hag a zesk d'eomp bepred braster divent karantez Doue, priz divuzul tenzor hon ene... Hor c'horn douar a Vreiz eo dreist pep tra bro ar c'halvariou hag ar c'hroaziou.

Hor sent koz, hag a wele an traou a bell, a savas Breiz war ar maen-korn brasa ma c'hellfent da gaout, eur maen-korn eus an dibab ha ne c'hell den e loc'h : **Hor Salver Jezuz Krist.** Lakaat a rejont kroaz ar c'halvar war an ilizou, war ar beziou, war an hentchou evit ma teuje ar Vretoned da zerc'hel sonj, en distro eus a bep lec'h, ouz an Hini o c'haras hag a gemeras kement a boan ganto.

Hon tud koz a blijed d'ezo kaout ar groaz dirazo en eur sevel hag en eur ziskenn hentchou ar bed-man, abalamour d'ar c'henteliou kaer a gavent er gwel anezi.

O sellet outi e kavent ar sklerijenn hag an nerz en o labouriou hag er poaniou a stourme outo. Ni, o bugale, peseurt kristenien omp-ni ? Ha gouzout a reomp-ni, evel hon tadou, digemeret kenteliou ar groaz ? Ha bez ez omp evel do, tud kalonek, n'emaint ket o klask o baradoz war an douar-man, a oar dougen o c'hroaz hep en em glemm, o c'houlzout ervat e tleomp paea dle ar pec'hed ? Ha klask a reomp dre hor feiz krenv, lakaat brud vat da goueza war hon ano ?

Kristenien, va Breudeur, e-harz ar groaz, a jom hirio, muioc'h eget biskoaz, esperans ar bed dirollet, daoulinomp ha diskennomp ennomp hon unan, nevezomp hor promesa da vale war roudou hon tadou, ha da jom feal d'an Hini hepken a c'hell hor savetei.

L. B.



An den eürus n'en doa ket eur roched...

AN hini a gontin aman e istor hag a raimp Visant anezan, n'oa na paour-raz na pinvidik-mor. Arc'hantehet oa braoik eun tammig leve en doa war e ano ; en oad vat edo ha yec'hed d'ezan war ar marc'had : kement a zo ret evit beza eürus.

Ha koulskoude eürus n'oa ket. Eun dra bennak a vanke d'ezan : arc'hant ?... Enor ?... Plijadur ?... Deskadurez ?... Eun tammig a bep seurt marteze ?... Ne ouie ket re petra.

Ma' z' eas da gaout eur manac'h koz brudet evit e santelez hag e furnez, da c'houlenn digantan louzaouenn vuzudus an eürusted.

Ar manac'h ne jomas ket pell da pec'h : « Eürus e vezoc'h, va den mat, gant ma teuc'h abenn da lakaat war ho tiskoaz roched an den hag a danv e-unan an eürusted gwirion. »

Ha Visant en hent da glask an den eürus... hag e roched...

Gwasoc'h kudennou en deus bet da zibuna ha n'eo ket houman eo a jomo gantan da ziruéstla, rak an eürusted a zo brao da gaout hag e vije ret lakaat eun tammig poan !...

Siouaz ar c'hask a zo frank, met ar c'haout n'eo ket stank. Kaer en deus Visant furchal ha foeta-bro, darempredi ar re binvidik, redet d'an ebatou, gwelet an dud enoret ha meulet, selaou an dud desket, ... ne gav den ebet a gement a vije aes-awalc'h en e zilh. Hen-man en deus arc'hant ha n'en deus tamm yec'hed. Hennont a zo o vernia gant ar rastell epad m'eman e vugale o forani e beadra, o leda gant ar forc'h. Egile a gav e chom eur vlazenn c'houero warlerc'h plijadurioù ar bed. Egile all a zo kontant awalc'h eus e stad, nemet ez eus eur goumoulenn o c'helei tamm ha tamm e eürusted : diaes e kav koza ha gwelet an heol o vont a-biou d'e brenestr...

Setu ar paour kaez Visant lakeet nec'het maro, ha prest da fallgaloni. Daoust hag ar manac'h koz n'en dije ket graet gwap anezan ? « Neman ket an eürusted gant ar re o deus ar brud da veza eürus. Gant p'ou 'ta e c'hellje beza ? Gant ar vicherourerien a c'hounid o bara diouz c'houezenn o zal ? Re denn eo o labour. Ar beorien a zo tristoc'h c'hoaz o doare, rak ne weler nemeur a baour n'en defe avi ouz ar pinvidik... »

An holl zonzou-ze — ha kalz re all — a rodelle war spered ar pôtr Visant, pa welas o tont gant an hent, harpet war eur penn-baz, eur c'hasker bara, eur reder-bro, tres ar vizer warnan, ar pilhoù en dro d'ezan, din a druez, ... ma ne vije bet ar mousc'hoarz war e dal hag ar ganaouenn war e vuzellou.

Ha Visant d'e gaout.

— « Digarezit ganen, daoust ha c'houi a zo eun den eürus ?

Ar paour a jomas mantret, e c'hinou war nav eur.

— Eürus ? Petra ho peus c'hoant da lavaret ?

— « Ya : ho spered a zo plean ? n'hoc'h eus diepez a netra ? N'en em glemmit ket eus ho stad ?... »

— « Nann da !... Evel ma tigouez an amzer eo mat d'an den hen digemer.

— « Hag eun dra bennak hoc'h eus war hoc'h ano ?

— « N'em eus na bugel na sugell. N'oun nemet eur paour-kaez.

— « Penaoz a rit da vev ?

— « Keit ha m'am eus gellet labourat, em eus labouret. Breman pa n'oun mat da netra e klaskan va bara. An aluzenn a zo pinvidik. Er broioù kristen ne varv den gant an naoun.

— « Ma n'oc'h eus gwenneg e vezit tapet berr diaes a-wechou ?

— « Gant an nebeut a vez roet d'in, me a ra va zreuz. War an douar-man an traou reta eo ar gwella marc'had. Doue a ro sklerijenn d'hon daoulagad, aer vat d'hor stomogou, dour sklaer d'hor muzellou ha kement-se holl evit netra.

N'ouzon nag hada nag eosti, evel laboused an nêv a gomz anezo an Aviel ; evelde e kavan an tu da jom beo. N'em bevez ket bemdez a friko ? Yac'hoc'h a-ze e choman. Diwar bara zeac'h e sao ar skouarn d'an neac'h. Ar pezh a goust ar muia eo an traou didalvez, an traou a c'heller dioueret : al lipigoù, ar madi-gou, ar boesoun, ar fanfarluc'hou, ar butun, ar c'hoariellou...

Nag a zispignou foll a ra an den, ne denn alies nemet droug anezo.

An traou mat ha ret, Doue o ro d'an den evit nêbeut a dra, war bouez kemerout eun tammig labour. An traou kaëra a zo er bed a ro d'eomp evit netra. Siouaz, daoulagad hon eus ha n'ouzomp ket ober implij anezo. Evidon-me n'oufen ket petra 've kaëroc'h da welout eget an heol o sevel diouz ar mintin pe o vont e kuz d'abardaëz ; p'en em gavan war eur menez pe zoken war eun dorgenn e taolan va zellou endro d'in hag e vezan en dudi dirak an daolenn a zispak dirazon ; avechou ez an warzu ar mor ha pa vez plean evel eul lenn, pe fuloret gant an avel, ne skuizan ket ouz e welet. Pa zeu an nevez amzer, nag eürus e vezan o chilgemma dre ar maeziou : gwelout a ran ar vuhez dre holl o tarza laouen ; bleuniou ar gwez hag ar prajeier o lintra dindan bannou an heol tomm ; an drevajou a nebeudou oc'h astenn o mantell c'hlaez war ar parkeler. Deuet an noz, da c'hortoz ar c'housket, e savan va zellou warzu an oabl steredennet hag eus va c'halon o tridal e strink warzu ar c'hrouer eur bedenn izel ha birvidik.

— « Kaër ho peus koulskoude, a bep seurt darvoudoù a ziroll warnoc'h ivez, re laouen ha re ankenius...

— « A zo gwir !... Ar baradoz n'eman ket en tu-man d'ar vered. Dalc'hit sonj avat a gement-man : ar vuhez a zo eur mellezour ; c'hoarzit en eur mellezour hag ar mellezour a c'hoarzo ouzoc'h ; diskouezit d'ezan eur penn-tenval hag e ray d'eoc'h penn tenval.

En eur ger berr : eürusted an den n'eman ket da veza klasket en diaveaz d'ezan ; ennan eo eman.

— « C'houi eo neuze an den eürus ?

— « Ha perak ne ven ket, p'en em gontantan evel m'emaon.

— « Neuze roit d'in ho roched, pe gentoc'h, gwerzit hi d'in. Ha goulennit diganen ar priz a garoc'h.

Ar reder-bro a zirollas da c'hoarzin.

— « Va roched, va roched ? Abaoe an amzer n'eus bet roched ebet warnon-me !...

An den eürus n'en doa ket eur roched da wiska !...

Ha Visant a deuas d'ezan da zonz eus komz Hor Zalver en Aviel : Eürus ar re baour...

Trugarekaat a reas ar c'hasker bara da veza roet d'ezan eun hevelep kentel hag en eur vont gant e hent, levenez-breman war e dal ha skanvaet holl warnan, e vousekan e-unan koublajou ar c'hantik : *Evit beva gant levenez... N'eus ket ezomm aour na perlez...*

S. S.



Kristenien, muioc'h mui an iliz a gont warnoc'h evit beza ebete en-dro d'eoc'h, evit ober vad da eneou ho predeur. Setu an amzer-Fask o tostaat adarre, an amzer ma tle ive an eneou maro gant ar pec'hed sevel da vuhez ar c'hlas.

Grit eun dra bennak evit ar beo'herien baour a zo en hoc'h anaoudegez evit o sikour da zistrei ouz Doue ha da zaouina a-nevez ouz taol o Fask-kenta.

SANTEZ TRIFINA

NEUS ket gwall bell c'hoaz, e voe diskouezet d'in eul lizer, hag a c'houlenne « anioù sentezed a Vreiz ». « Ha gelllet e vije ouspenn, a lavare al lizer, kaout eur roll eus an anioù-se »

Al lizer a oa skrivet gant eul leanez vreizat, o chomp e kêr Putnam, en Amerik : eur relijius amerikan, desket bras war vuhezioù ar zent, eo a c'houlenne sklerijenn diganti war gement-se.

Teurel a ris raktal eur zellig war an daou vil beperenn bennak am eus diwar-benn Sant Breiz hag e rajen prest ar merk eus 120 ano Santez eus hor c'horn bro. Hag ar roll-se, a c'hellan-lavaret, hep fazia, a zo pell diouz beza leun ha klok.

Evel-se-ta n'eo ket hepken, e Breiz, eo ez er douget evit hor sent ; en Amerik ive. Hep dale, e weloc'h e vezo graet ouzomp hevelep goulennou gant broioù evel ar Chin, an Indez, ar C'hameroun pe Madagascari.

Met, ni hon unan, Bretoned, hag anaout a reomp mat sent ha sentezed hor bro Arvor ?

Hirio, mar kirit, greomp eun taol-lagad war hor paperioù koz : Buhezioù ar zent, leorioù istor Breiz, evel Albert ar Braz, Dom Lobinau, ar Borderie ha skridoù all tostoc'h d'eomp, hag e c'hellimp lakaat frêz dirazoc'h dreim eur zantez a Vreiz : *Santez Trifina*, merc'h ar C'hont gwenedek Gwerok, gwreg Konomor, mamm Santez Tremeur.

Er pajennou-se, e welimp, ouspenn, o tremen dirazomp Sent all eus ar c'houec'hved kantved : dreist-holl Sant Gweltas.

Santez Trifina, met da belec'h e vezimp-ni kaset da heul he buhez ha betek peseurt kantved ? En Domnone, e tro ar bloaz 500, eo e tremen darvoudoù brasa ar vuhez trubuilhus emaoimp o vont da zisplega dirazoc'h.

D'ar mare-se, ar Gelted, argaset eus bro o c'havel gant ar Zaonon kriz, a guita Breiz Veur hag a ziskenn aman war aochou an Arvor.

Sellomp ouz ar c'hartennoù, bet treset gant ar Borderie, en e Istor Breiz. An Arvor a voe rannet neuze e teir lodenn : War laez : an *Domnone* ; (gant Leon ha Treger, a-vreman) en traon, *Bro-Wened* ; e kreiz, en-dro da Garaez, ar *Poher* ha *Kerne*. An Domnone a oa gouarnet gant ar C'hont *Derek*, ha war e lerc'h gant e vab *Iona* hag e vab-bihan *Judual*. Bro Wened a oa dindan gal-loud ar C'hont *Gwerok*, — ar Poher ha Kerne dindan *Konomor*. Lavaromp dioc'h-tu, evit beza skleroc'h, edo, d'ar mare-se, *Childebert*, roue Bro-C'hall hag oa deuet a-benn da lakaat Konomor da blega dindan e veli.

Ar C'honomor-se a oa eun den ijinus, met trabaser ha digoustians. Nebeut a nebeut, ec'h astenno, dre droioù kamm, bevenn e zouarou ha buhez Santez Trifina, e bried, hor c'hoso d'al lec'hioù darempredet gantan peurliesia : gwech da Garaez, a jomo e bengarter ; gwech da Landouzan, demdost da Lesneven, el lec'h ma roio digemer da Hoarvian, tad Sant Herve ; gwech da Lanmeur, en e gastel-krenv ar Beuzit.

Met hor Santez Trifina, petra voe evit Konomor ? Edo o vont da veza e bried, ha setu aman penaos.

En amzer-se (e tro ar bloaz 500) ar C'hont Gwerok (pe Gwerok), a rene war Bro-Wened. C'houec'h a vugale en doa, hag, en o zouez, eur verc'h, Trifina. « Houman, a lavar d'eomp, ar skridoù koz, a oa eur baotrez eus ar re wella, koant meurbet. »

Konomor, kont ar Poher, a deu, eun deiz, da gaout Gwerok, da c'houlenn digantan e verc'h da bried. Met Gwerok a jom da varc'hata hag a lavar d'ezan nann. E gwirionez, Konomor en doa dija brud fall. Kollet en doa e wreg kenta. Houman pa zimezas d'ezan a oa intañvez da Gont an Domnone. Ar brinsez-se a oa c'hoar Sant Milio, ha dre-se moereb sant Mejar.

Ar vrud a rede en doa Konomor laketa laza Iona, evit gellout dimezi d'e intañvez ha dont evel-se da veza mestr war an Domnone : pep dimezi a oa mat evitan da zigas dour d'e vilin. Ha n'en doa ket ive graet e stal ouz e vaouez ? Meur a hini a grede, ha n'eo ket souez eta, ne vije ket Gwerok, e chal da rei e verc'h Trifina d'eur seurt den.

Amen e welomp ar manac'h santel Gweltas oc'h en em ziskouez. A forz da veza pedet hag erbedet, Gwerok a lavaras « Konomor n'en devezo va merc'h nemet Sant Gweltas a deufe d'e goulenn diganen evitan. »

Sant Gweltas, d'ar mare-se, a veve gwech en enezenn Houat, gwech e Rhuys, gwech war ribl ster ar Blavet.

Ginidik oa a vro-Skos, war ribl ster Clyde. E yaouankiz, e vloavezioù skol a dremenas e manati Sant Ildut. Goude beza kemeret ar wiskamant manac'h oa aet da redet bro. Tremena a ra seiz vloaz e Bro-C'hall hag ez aio eus an eil manati d'egile.

Galvet gant Santez Berch'hed, penrenerez manati Kildare, en Iverzon, e tiskenn goudeze e Bro-Gembre, e kichen Sant Kadou ; erfin e ra e sonj da zont en hor bro-ni, en Arvor : e Rhuys, e tiazee eur manati brudet. Pa wel, e c'hell e vanati nevez mont en-dro hepdan, ec'h en em denn war ribl ar ster Blavet « eno, a lavarer, dindan eun dorgenn uhel, e toullas gant e zaouarn plas d'eur peniti evit Doue ha d'eul lochenn evitan e-unan. »

Eno eo e teu Gwerok ha Konomor d'e welout. Gweltas a ra digemer mat d'an daou brins, pedi ha pleustri a ra hag en aon ne zigorje brezel etrezo, e lavar d'ar C'hont Gwerok : « Bez e c'hellez fizioù ennoun da verc'h Trifina ; esper am eus, dre c'hras Doue, d'he renta d'it dibistik ha yac'h, daoust d'ar nevez a c'hell c'hoarvezout. » Hag oc'h en em drei ouz Konomor, e lavaras d'ezan : « Dalc'hit sonj mat eo eus va dour, pe kentoc'h eus dour Doue, eo e resevit Trifina da bried ; bezit mat outi, n'eo ket hepken evel merc'h eur prins met evel emzivadeg an Aotrou Doue... » Ha Trifina a zimezas da Konomor.

Goude he eured, a gont d'eomp « eil Vuhez latin Sant Gweltas » Trifina a voe epad pell a-walc'h eurus gant he fried. Gwasa peza a oa, Konomor a oa leun e galon gant an youl en em sevel dreist ar re all : ne yeze en e vleud nemet pa c'helle ober troioù kamm ha trubarderezh d'ar re all. Gwerok a oa koz, ha pemp mab en devoa. Konomor a glaskas lakaat e dad kaer da ranna e rouantelezh etre Maklio, ar c'hosa eus e baotred hag hen. Met Gwerok ne asantas ket dianna e bevar mab yaouank.

Neuze Konomor evit gloaza e dad kaer a droas e gounnar ouz e bried Trifina. « Houman o welet pegement a zroug a oa en he gwaz, hag o kredi, eme ar Borderie, edo o vont da veza lazeta d'he zro, a dec'has eus ar c'hastel krenv en e raok. — Ar c'hastel-se a oa Kastel-Finans, war ribl dehou ar Blavet, el lec'h m'eman hirio parrez Cant-Aignan (Morbihan). — Tec'hout, tec'hout a ra atao. An hent bras a dreuz ar c'hoad, Trifina a ya gantan, buana ma c'hell ; skuiz maro, dinerzet ec'h en em guz e kreiz ar strouez. A-benn eun nebeut sizunvezioù, eun dervez bennak marteze, e vezo mamm (mamm d'ar sant bihan

Tremeur, a vezo lazec ive diwezatoe'h gant e dad), Konomor, ar fallakr, a wel he roudou ; furchal a ra ar c'hoad, en em gaout a ra war ar brinsez, ha dallet gant e gasoni, e sko warni eun taol kleze hag e lez anezi beuzet en he gwad. Graet gantan e dorfed, Konomor a zistroas d'e gastel-krenv.

Pa glevas Gwerok ano eus an darvoud a oa c'hoarvezet, e kasas raktal kemennadurez da Weltas, en eur lavaret d'ezan : « Dreizout eo am eus kollet va merc'h, rent anezi d'in breman ».

Gweltas, hervez ma lennomp en e vuhez latin, ne jom ket da vare'hata. Mont a ra war eun da vaner an torfetour. Skei a ra war an nor-dal ; respont ebet : klevet a rer goapez a-drenv. Gweltas a ra neuze tro ar maner, kemeret a ra eur vozad douar hag o veza as-pedet Doue, e stlap anezi, evel eur merk a valloz ouz mogerioù ar c'hastel-krenv. Kerkent e kouezont en o foull, hep paka, koulskoude, ar c'hont dinatur a gav an tu da vont kuit.

✱

Gweltas a ya neuze da glask korf ar brinsez. E gaout a ra war ar radenn, ruziet gant gwad, skournet gant skourn ar maro, eur gouli euzus en he fenn. Ar manac'h santel a stou en e gichen, ha goude eur bedenn galonek, e lavar a vouez uhel : « En ano Jezuz-Krist, m'her goude hemenn d'it, sav alese ha bale. » Kerkent, an hini a oa aet, dre ar vro, ar vrud eus he maro, a zavas en he sav, a valeas hag a heulias Sant Gweltas da di he zad. An abad hag a zalc'he krog en he dourn, a lavaras en eur he rei d'ezan : « Setu aman ar pezh az poa fiziet ennoun : da vere'h eo, dalc'h anezi mat hiviziken. Gant ar brasa aked digemer ha sav, pa vezo deuet er bed, ar bugelig a zoug en he c'hreiz. »

Nebeut amzer goude, eskibien Breiz a en em vode war gern Menez-Bre, evit stlapa Konomor eus a renk ar gristenien : e goundaoni a rejont, en ano an iliz hag ar Vro, da goll e holl wirioù : kement evit ar pezh a zelle ouz e wirioù a gristen eget ouz e wirioù a zen. Gweltas a zistroas neuze d'e vanati da c'hourenezenn Rhuys ; eno e varvas hag e gorf a voe beziet, e iliz an abati, el lec'h ma c'heller hirio c'hoaz e enori.

Trifina a en em dennas, hervez ar skridoù koz, en eur manati leanezed hag eno, goude beza bevet er binijenn hag er bedenn, e varvas e peoc'h ha leun a veritoù. Raktal goude he maro e voe enoret evel eur santez.

He ano a gaver e litanioù ar zent, a ganed e Bro Zaoz, edoug ar Seizved kantved.

✱

Setu, er berr gomzou, buhez Santez Trifina. Pleustromp warni. Gwelout a raimp enni evel eur skeudenn eus an holl sentezed all o deus graet enor hor Breiz ; Santez Heodez c'hoar Sant Tanguy ; Santez Seo, c'hoar Sant Tugdual ; Santez Azenor, mamim Sant Budok ; Santez Rivanon, memm Sant Herve ; Santez Enora, pried Sant Efflam ; Santez Gwenn, pried Sant Fragan... ha kement a re all, mammoù familh pe gwerchezed ; c'hoarezed pe briejot ; en em dennet e lec'hioù distro pe o veva e kreiz ar bed.

A ! ma c'hellfemp hepken anaout gwelloc'h o buhez ! Ma ouesfemp hepken bale gwelloc'h war o roudou. O buhez a c'hell beza evidomp ar wella eus ar prezegennoù.

P. B.

Kenstrivadegoù ar Bleun-Brug

evit 1953

Tri « Bleun-Brug » a vo adarre er bloa-man d'an neubeuta. An hini bras a vo graet e *Kastellin*.

Aman da heul e vo kavet an danvez evit kenstrivadegoù ar Bleun-Brug evit 1953, da vihana ar pezh a zell ouz *bugale ar skolioù*. Ar re genta er Bleun-Brugou bihan a vo paet d'ezo o beaj evit mont da Gastellin. Eno eo e vezo roet ar prizioù.

Goulenn a reomp start digant mignoned ar Bleun-Brug, ar Vistri-skol dreist-holl, lakaat o bugale da gemer perzh e kenstrivadegoù ar Bleun-Brug. N'eus netra gwelloc'h evit o la aat da garout ar brezoneg ha d'en em staga ouz Breiz. Pet ha pet ac'hanomp-ni a zo bet gounezet gwechall d'ar brezoneg ha da Vreiz, dre genstrivadegoù ar Bleun-Brug.

Labourat pe lakaat labourat evit kenstrivadegoù ar Bleun-Brug a zo labourat, en eun doare efedus, evit Breiz hag ar brezoneg.



I. - KENSTRIVADEG AL LENN BREZONEG

(CONCOURS DE LECTURE BRETONNE)

Ar c'honkour-man a zo digor d'an holl vugale skol eus 7 vloaz da 15 vloaz. Ren et e vezint e tri rummad : *ar re vihan* (6, 7 hag 8 vloaz) ; *ar re grenn* (9, 10 hag 11) ; *ar re vras* (12, 13, 14, 15, 16).

Ar renkadur ze a vo heuliet evit an holl genstrivadegoù. Eur priz kenta a vo evit pep rummad.

Ar vugale a c'hell digas ganto al levr a servich d'ezo da zeski lenn brezoneg er skol m'emaint. Ma ne zeu levr ebet ganto, e vezint laketa da lenn : ar re vihan e : « Le Breton par l'image », hag ar re vras e : « Me zeski brezoneg » pe e « Yez hon Tadou ».

Bez e c'heller konkouri en eun dra hepken, pe e meur a dra (lenn, displega, kana).

II. - KENSTRIVADEG AN DISPLEGEREZ

(CONCOURS DE RÉCITATION)

Kerent ha mistri skol, lakit ho pugale da zeski unan pe unan eus ar rimadelloù a zo aman warlerc'h ha grit d'ezo mont d'o displega d'ar Bleun-Brug, da Gerne pe da Leon. Prizioù kaer a zo da c'hounid. Pep rimadell a vo displeget en eun doare beo (récitation mimée).

A. — Bugale 6, 7, hag 8 vloaz.

Ar vran hag al louarn

An Itroun Vran, war he gwezenn kludet,
A zalc'he 'n he beg fourmach gwenn.
Lan al Louarn, war e lost hir puchet,
A gomzas outi evelhen :
— Deiz mat d'eoc'h, Itroun Vran eus ar c'hoajou,
Na c'houi 'zo koant hirio, ha kaer ho tilhajou !
Mardouen ! ma ouezit kana
'Vel ma ouezit en em glinka
C'houi 'zo gwir Rouanez laboused ar vro-ma. »
Kerkent Bran ar c'hoajou, lore'h enni, sot atao,
Evit diskouez he mouezig v Rao,
A zigor bras he beg... Kouezet ar fourmach gwenn,
Tapet gant Lan en eul lamm krenn.
— Itroun Vran,
Eme Dom Lan,
Ne ouiec'h ket 'ta
Ranker atao paea
An enor hag ar meuleudi !
Eur gentel gaër em eus roet d'eoc'h-c'houi ;
N'eo ket paet re ger moarvat
Gant eur fourmach leun a c'houez vat ! »
Ar vran, lostek, a douas, met diwezadig,
Ne vije tapet mui gant an trubard Lanig.

POTR TRÉOURÉ.

B. — Bugale 9, 10 hag 11 vloaz.

Ar C'hastellinad o kas an amzer en dro

Eur wech e oa e traon menez-Kelc'h, e Kastellin, eul labourer douar. Krapig a raed anezan. Hag ar C'hrapig-se a veze atao o klemm eus an amzer hag eun dervez e lakaas en e benn mont da gaout an Aotrou Doue d'ar Baradoz.

Goude bale pell e tigouezas.

Ar c'henta 'gavas a voe sant Per.

— C'houi eo ar porzier aman ? a lavaras d'ezan.

— Ya, va mignon.

— C'houi a c'hell lavarout d'in mar plij, piou a zo karget eus an amzer e palez an Dreinded ?

— Peseurt amzer ? An amzer v Rao, pe an amzer c'hlaou ?

— Eus an eil hag eus eben, Aotrou Sant Per.

— Evit an amzer v Rao eman Sant Barnabas hag evit an amzer c'hlaou eman Sant Medar.

Ne ouzer tamm ar peñ a dremenaz etrezo, met evit doare e ranke beza bet tabut, rak an daou sant a bignas da gavout an Aotrou Doue.

— Aotrou Doue benniget, a lavarjont d'ezan, ni a zo o tont da veza sin-kanet gant eun istrogell eus Kastellin. Lavarout a ra, e reomp fall hon labour.

Krapig, goude beza stouet e benn dirak mestr an nenv hag an douar, a lavaras d'ezan : « Ma karfec'h, Aotrou Doue, karga eul labourer douar da gas an amzer en dro, ne vefe ket graet kement a glemmou ha ma reer breman.

— Mat eo, eme an A. Doue. Peo gwir emañ aman, te eo a gargan eus an amzer epad c'houec'h miz...

An daou zant, neuze, a gasas ar c'hastellinad da gambr an amzer, er Baradoz. En daou du d'ar gambr e oa lasou a istribill. A zindan al lasou e oa skrivet : avel, glao, arnev, amzer v Rao, ere'h, kazare'h, reo, skorn... ha mé oar ?

— Te, sell, eme d'ezan an daou zant, n'ae'h eus netra d'ober nemet sachar war al lasou evit kaout ar peñ a zo skrivet dindano.

Hag int er meaz.

Krapig, a c'hellit kredi, o oa lore'h ennan. Sellout a reas ouz al lasou, hag evit eun esa ha netra ken, e sachas warno bep eil. Ha da viz Mae e lakaas da goueza, ere'h e Kastellin, kazare'h e Montroulez, glao puih e Kastell, skorn e Kemperle.

Kement-se avat, n'oa nemet eur c'hoari. En em lakaat a reas neuze da ober e vicher nevez a zevri...

Koulskoude ar c'houec'h miz a oa tremenet hag ar C'hastellinad a ziskennas war an douar.

Eun bern tud a redas betek ennan. Petra glevas ar paourkez den !

— Den sot, a lavare an holl d'ezan, eman kollet eost ar bloa-man ganez... Pa veze ret glao ec'h reus roet heol tomm ; pa veze ret heol tomm ec'h eur roet yenien.

Ar merc'hed yaouank eo a yote'he ar muia. Sonjut ta ! Epad prosesion pardon Kastellin e kouezas eur glao spontus, ma oant laket holl evel maskaradennoù.

Evit troc'ha berroc'h, an daou sant, a oa araok e penn an amzer, a gemeras a nevez o c'harg ha Krapig n'en em glemmas mui nag eus ar glao nag eus an amzer v Rao.

JEZEGOU.

K. — Bugale 12, 13, 14 hag 15 vloaz.

Ar c'harr el lagenn

En amzer goz, eur c'harrad foenn

A oa chalet er fank, pell diouz ar c'heariou,

Paotr ar jao 'oa nec'het e benn,

E unan e kreiz ar meaziou,

E kreiz meaziou Kemper, tu keiz !

Er penn pella war douar Breiz !

D'ar mare-ze, kear vras Kemper, hervez ar Barz,

N'oa ket falloc'h toull egeti

Hag he meaziou, fall evel di,

N'oa ket eun ebat chom ebarz.

Ar charboter eta, don e garr el lagenn,

A zistag e fouet kant ha kant stlakadenn,

En eun bec'hi gwasa ma c'helle

War an toullou kurun, war e ziou gazez yell,

War e garr bras, war mab e dad,

Ken na dregern ekleo ar prad

Netra ne loc'h. Skuiz o tisonka pec'hejou,

E taol eur zell war an nenvou,

Hag e ped, er fank daoulinet :

— « Sant Alar, emezan Sant Alar benniget,

Ma karez lakat herr em c'hezeg da vont kuit,

Me roto tri-ugent skoed d'it. »

Kerkent e klev dreist an oabl glas

Kentel a furnez ar zant bras :

— « Fanch, va mignon, da glevet a ran ac'halen ;

Da ket da derri d'in va fenn,

D'an nep e gemer poan, Doue 'zigas skoazell.
 Dastum 'ta diwar dro peb rod
 Ar pri melen henvel ouz yod,
 Zo warno beteg ar vendel.
 Kemer ar morzol, torr ar vein
 A skor da rojou gant o c'hein.
 Gret e peus ? — Ya 'me Fanch,
 Selaou gane breman, ma teskin d'it en em denna :
 Krog er fouet. — Krog mat oun. — Distag eur stlakad eün. —
 Klak ! Sell 'me Fanch, set 'ama 'vat eun abadenn :
 Va c'harr evel c'hoari zeu kuit eus al lagen !
 — Ac'hanta, Fanch, ne welez ket ?
 D'an nep a gemer poan, Doue 'ro harp bepred.

P. TREOURE.



III. - KENSTRIVADEG AR C'HAN

(CONCOURS DE CHANTS)

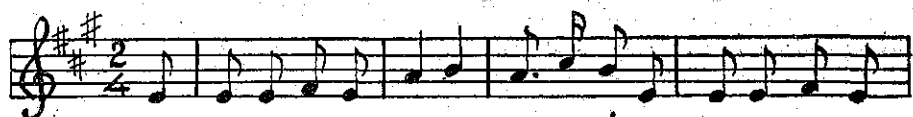
An holl vugale a dle kana diou ganaouenn.

1° — *Da eured al laouenanig.*

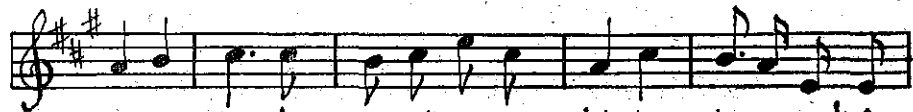
2° — *Eur ganaouenn all a zibabint evel ma karint.*

Ar gwella kaner hag ar wella kanerez a gano war ar c'hoariva, goude lein, dirak an holl.

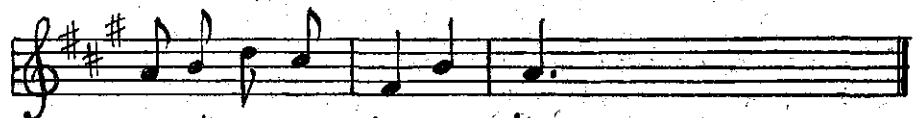
Da eured al laouenanig



Da eured al laoue-na-nig, o ge! Da eured al laou-



e-na nig, An ozac'h a zo bi-ha-nig, o ge! An



ozac'h a zo bi-ha-nik

1.
 Da eured al laouenanig, o ge!
 Da eured al laouenanig,
 An ozac'h a zo bihanig, o ge!
 An ozac'h a zo bihanig.

2.
 Kaset en deus ar goulmig wenn
 Da ober e pep lec'h pedenn.

3.
 Deut peb hini gant eun draig
 Rak siouaz ! n'eo ket pinvidik.

4.
 Me yelo, eme ar c'hilhog
 Hag a gano kaer en araok.

5.
 Me 'yel ivez 'me ar Gougoug
 Gant va zaboulin war va c'houg.

6.
 Me 'yel ivez 'me an eostig,
 Hag a gano meur a zonig.

7.
 Me 'yel ivez 'me 'n alc'houeder
 Hag a gano a us d'ar ster.

8.
 Me 'yel ivez 'me ar pabor
 Hag a gano etal an nor.

9.
 Me 'yel ivez 'me ar pintik,
 Me yelo gant an houperik.

10.
 An holl evned en em gavas,
 Nemet an erer ne zeuas.

(Son brezonek koz.)



IV. - KENSTRIVADEG AN TRESEREZ

(CONCOURS DE DESSINS)

Ijinit eur skeudenn livet, a vo warni tra pe dra eus unan eus labouriou an douar. (Eost, foen, tenna avalou douar, pardon ar c'hezeg.) Ment ar paper a dle beza : 27 x 21.

Pour tous renseignements concernant les concours scolaires du Bleun-Brug, s'adresser : M. l'abbé J. Séité, Skol-an-Aod, Guissény (Finistère).



V. - KENSTRIVADEG AR PREZEGEREZ

(CONCOURS D'ÉLOQUENCE)

Evit ar baotred hag ar plac'hed yaouank eus 17 da 25 bloaz.

TESTENN. — Perak e karfen chom da veva ha da labourat e Breiz. (Pep hini a c'hello lavaret war be seurt micher. Evit ar merc'hed e vo allies ar vicher entent ouz o zi hag ouz o zud pa vezint dimezet.)

VI. - KENSTRIGADEG AL LAZOU-KANA

(CONCOURS DE CHORALES)

REOLENN.

1. — Kenstrivadeg al lazou-kana, e Kastellin, en devo pevar derez : a) 4 mouez disheñvel (catégorie A pour grandes chorales) ; — b) 4 mouez disheñvel (catégorie B pour chorales moyennes) ; — c) 3 mouez disheñvel ; — d) 3 mouez kompez.
2. — Ar re a gano e diou vouez hepken a vo lakaet e kevrenn ar ganerien bobl.
3. — Eul laz-kana n'hellou kenstriva nemet en eun derez hepken.
4. — Pep laz-kana a die rei, d'an nebeuta, diou ganaouenn : unan eus ar c'hanaouennou ret, hag eur ganaouenn libr.
5. — An holl ganaouennou a die beza e brezoneg.

KANAOUENNOU RET

- A. — 4 mouez disheñvel evit lazou-kana bras (catégorie A) : « Ar Yarig wenn » ; komzou gant Paotr Treoure, kempennet gant Paol Ladmirault.
- B. — 4 mouez disheñvel evit al lazou-kana bihannoc'h (catégorie B) : « Tonton aze », dastumet ha kendoniet gant Paol ar Flemm.
- C. — 3 mouez disheñvel : « An heol a zav », dastumet gant Bourgault-Ducoudray. Kendoniet gant an Ao. Goasdoue.
- D. — 3 mouez kompez : « Tremenomp an hent treuz » gant an Ao. Dantec. Kendoniet gant an Ao. Goasdoue.

TAOLIT EVEZ

Ouspenn ar c'hanaouennou, an holl lazou-kana a zo pedet da zeski « Pedenn al Labourer », ton gant an Ao. Goasdoue, hag « An Astrailhad », kendoniet gant an Ao. Goasdoue.

Evit kaout ar 6 kanaouenn, skriva da : M. le Directeur, Ecole St-Blaise, Douarnenez. (Pemp lur ar follenn, mizou kas ouspenn.)

VII. - KENSTRIVADEG AR C'HANAOUENNOU

(EVIT AN NEB A GARO)

Bez' e vo gallet kana n'ous forz pe seurt kanaouenn. Met ar c'hanaouennou gwella eo ar re n'int ket bet moulet c'hoaz.

VIII. - KENSTRIVADEG AR RIMADELLOU

(CONCOURS DE MONOLOGUES)

Bez' e vo gallet displega n'eus forz peseurt rimadell gant ma ne vo ket re hir. Klask dreist-holl rimadellou nebeut anavezet pe nevez-savet. Ar re wella, ma n'int ket bet moulet c'hoaz, a vo embannet e *Bleun-Brug*.

Diwar-benn kudenn ar yez en Alsas

Lenn a raemp war ar gazetenn « La Croix ». Lun 9 a viz G'houevrer :

« Pourquoi une province française veut rester bilingue. »

« Depuis la Libération, l'allemand n'a pas été réintroduit dans l'enseignement primaire en Alsace. »

Certains diront peut-être que ceci est sans importance. Ne suffit-il pas que les jeunes gardent le contact par le dialecte, avec la génération de leurs parents immédiats ?

Certains iront même plus loin et diront : « Il ne manquerait plus que cela ! Réintroduire l'allemand dans les écoles alsaciennes ? Quelle aberration ! Ce serait consacrer dans cette province la situation particulière dont les Allemands ont fait état à chaque annexion, dont ils pourront faire état plus tard s'ils reprennent du poil de la bête ; ce serait préparer des Oradour futurs ! Supprimons, une fois pour toutes dans l'âme de ces pauvres enfants les dernières traces de cet héritage maudit qui ne peut que leur causer des souffrances... »

On voit donc que le procès d'Oradour, même aux yeux du Français moyen, n'est pas sans rapport avec la situation linguistique particulière de l'Alsace. Pour les Alsaciens, ce lien est encore bien plus profond. Si, à leurs yeux, le procès de Bordeaux a dévoilé la réelle incompréhension dont leur situation fait l'objet à « l'intérieur » dans le domaine de la langue cette incompréhension est quasi totale. Et une expérience douloureuse en ravive nécessairement une autre.

L'Alsace peut-elle prétendre à une originalité ?

Pour revenir à l'objection relevée plus haut, il faut dire que c'est là singulièrement simplifier le problème.

Car par delà le contact entre parents et enfants qui lui-même pose déjà un problème, « il est nécessaire, comme le dit Alphonse Irjud dans le « *Nouvel Alsacien* », de Strasbourg, de garder ouvertes aux générations futures les portes du passé, de ne point les couper de leurs traditions, de leurs richesses culturelles, en les expulsant en quelque sorte du pays de leurs ancêtres, en les expropriant de leur patrimoine pour les couper de la sève, en faire de véritables déracinés. Ce serait étouffer la personnalité même de l'Alsace et lui interdire l'accès à l'héritage des ancêtres. »

Et comme le note M. Baas, agrégé de philosophie, dans sa « Situation de l'Alsace » citée par Irjud : « Ce qui est en cause, c'est la reconnaissance ou la non-reconnaissance de l'Alsace comme personnalité originale, ayant son « être » propre... La personnalité de l'Alsace est une ; on ne lui enlève pas sa tradition sans la mutiler, sans l'appauvrir, sans la toucher mortellement dans son être même. »

Le Canadien Français Mgr Paquet, de l'Université de Québec, a parfaitement délimité le problème : « Interdire aux parents l'exercice du droit dont la nature les a investis, de transmettre à leurs enfants par le moyen de l'école, l'héritage sacré de leur langue, c'est se rendre coupable d'un attentat beaucoup plus odieux que celui de violer un traité fait de main d'homme... »

Si l'on rêve d'un citoyen-type dans une province-type identique aux autres provinces, aux réactions — et si possible au profil — identiques, alors oui, que l'on supprime toutes les originalités de nos provinces françaises; mais ce serait tomber dans une uniformité mécanique bien plus proche du nazisme que ce que l'on pensait supprimer... »

Charles MONSCH.

Mard' eo gwir kement-se evit Alsasis ha n'eo ket ken gwir evidomp-ni Bretoned ?

Ya pe nann, ar gwir hag ar wirionez a zo ganeomp, pa glaskomp mirout da Vreiz he yez hag he giziou ?



KORN AL LIZIRI

I. — Digant eur mignon a Vreiz.

« Kavet am eus niverenn Kerzu plijusoc'h ha buhezkekoc'h eget lod all. Ar brezoneg a zo aes da lenni hag ar skridoù n'int ket re gentelius. Pennad an ao. Seite « Dalc'homp sonj » a zo kaer ha fromus kenan.

Karout a rafemp kaout er Bleun Brug pennadoù diwar-benn traou a-vreman, e Breiz hag er bed, lakomp :

Komz eus Le Toumeline hag ar pezh en deus graet — eus Bombard hag ar pezh eman oc'h ober.

Ar Sportoù e Breiz.

Hor finvskéudennou, an danvez breizad.

Eur studi diwar-benn eur ouenn chas breizad.

Studioù diwar-benn Kezeg, Saout Breiz.

Ar bagou e Breiz — Ar bleuniou e Breiz hag all... »

Laouen e vijemp o welout unan bennak eus hor mignoned o staga gant an danveziou-se.

II. — Digant eur mignon pell diouz Breiz.

« Plijadur am bevez atao o reseo hag o lenn « Bleun-Brug ». Esper am eus e vo dalc'het pajenn ar vugale. Va mabig hag a zo krog dija da zistripa eun nebeut gerioù brezonek a vo eun dudi d'ezan lenn pajenn ar vugale, a-benn eun nebeut bloaveziou... »

III. — Digant unan eus hor c'henlabourerien vat.

« Klevet am eus kelou eus maro an ao. Cong. Setu eur Breizad hag eur brezoneger mat adarre aet d'an anaon. Spi am eus ec'h embanno « Bleun-Brug » eur pennad a zoare evit enori « Paotr Treouere ». Abadenn Vrezonek Radio-Kimerch, disul diweza, savet en e enor, a zo bet an abadenn wella bet roet d'eomp da glevout abaoe pell amzer.

Ar wech kenta a oa d'in neuze, a gav d'in, klevout mouez Paotr Treouere. Fromus oa klevout sonioù ar Breizad-se o tont eus an tu all d'ar bez, evel ma vefe bet o lavarout : « Kana am eus graet evit ho tudi. Plijadur am eus bet ouz hen ober. Met n'eo ket evit ar blijadur am eus graet. Graet em eus dre garantez evit ar brezoneg, dre garantez evidoc'h va c'henvroiz, dre zever ivez. Evit rei d'eoc'h da santout, va mignoned beleien, braventez hor yez ha gened ene hor pobl, evit rei d'eoc'h da santout talvoudegez ar brezoneg evit mirout glanded ene hor Bro. »

Setu ar pezh am eus komprenet o selaou mouez an ao. Cong ha displegadenn an ao. Falc'hun... »

Petra eo ar « Brezoneg eeun » ?

En niverenn miz Kerzu *Bleun-Brug* ez eus bet embannet eur pennad gant ar gerioù-mañ : e brezoneg eeun. Kalz eus hol lennerien a oar, moarvat, petra a intenter dre « brezoneg eeun ». N'ouzont ket holl a-dra-sur. Rak-se, ar re a gar ar brezoneg hag a gemer preder gant e amzer da zont, a blijio d'ezo kaout eun nebeut diskleriadurioù diwar-benn se.

Eur skrid e brezoneg eeun a zo eur skrid savet oc'h implijout hepken ar gerioù a zo diazez ar brezoneg, da lavarout eo ar gerioù reta, ar gerioù ar muia boaziet evit komz pe evit skriva, hag a zo war eun dro ar gerioù ar muia anavezet gant an holl vrezonegerien. Brezoneg eeun a dalvez : brezoneg diazez.

Peseurt talvoudegez en deus ar brezoneg eeun, ha perak implijout anezañ ?

Setu, o respont d'ar goulennoù-se, pezh a lenner en eur gelaouenn : « An doare aesa, a) da zeski lenn brezoneg d'ar re a oar komz, b) da zeski brezoneg d'ar re all : deski d'ezo, da genta, ar 1.400 ger-diazez eus ar brezoneg, ha rei d'ezo kalz skridoù savet gant ar 1.400 ger-se.

An doare nevez-se da zeski yezou a zo bet ijinet etre an daou vrezel diweza, goude studioù hir war ar yezoniezh (1) ha talvoudegez ar gerioù e-keñver buhez ha spered mab-den. Degemeret eo bet gant ar gouarnamant Saoz e-pad brezel 1939, ha diwezatac'h gant an U.N.E.S.C.O. (2).

Deuet eo da Vreiz e 1933, pa voe embannet gant Roparz Hemon « *Alc'houez ar brezoneg eeun* », gant roll-gerioù-diazez hor yez ».

Gwelout a reer ne vez ket ar Vretoned atao warlerc'h, daoust d'ar vrud a vez graet a-wechou.

Ar roll-gerioù-diazez-se eta, hag a reer anezañ ar brezoneg eeun, a zo bet savet a-zevri evit aesaat d'ar re a oar komz brezoneg, peurzeski ha gouzout lenn ar yez ; hag evit d'ar c'hallegerien beza aesoc'h d'ezo deski ar brezoneg.

Goude-se, eveljust, evit beza ampart war ar yez, hag evit hec'h anaout en eun doare peurvat, e chom c'hoaz da zeski. Evit pep yez ez eo heñvel. Evelato, e brezoneg eeun e c'heller lavarout ha skriva kement tra eus pezh a vez boas an darn vrasa eus an dud da gomz ha da lenn.

Brezonegerien desket ha skrivagnerien, bodet e kreizennou hag e kelc'hioù — labour en-dro d'ar menoz-se, a boagn kalz en amzer a-vremañ evit skridoù ha leorioù a roio d'an holl Vretoned a galon hag a volonteaz vat an tu da zeski ha da c'houzout aes ar brezoneg (3).

MELAR.

(1) Yezoniezh (e galleg : linguistique) : skiant a studi ar yezou.

(2) U.N.E.S.C.O. : kevredigez savet goude ar brezel diweza, diwar engleo eun niver bras a vroioù, hag a zo unan eus he c'hargou difenn madoù speredel ha sevenadurez ar pobloù.

(3) Tud a vez klevet alies o lavarout : Deski brezoneg ? Met me 'oar brezoneg awalc'h ! Kaozeal a ouzont marteze, met o deskadurez ne da ket pelloc'h. Sonjit e kement-mañ : En deiz a hizio, ma 'z eo ken troet an dud gant an deskadurez, ma oar an holl lenn ha skriva, daoust hag e c'heller lavarout ec'h anavez mat eur yez, ma n'eo ket gouest d'he lenn ha d'he skriva ? Tud sot ha berr o spered a ra goap ouz ar brezoneg. En deiz m'hoc'h eus kelaoennou ha leorioù da ziskouez e lennit brezoneg, en deiz ma 'z oc'h barrék da skriva e brezoneg, ne gavoc'h goapaer ebet ken war ho hent, met kaout a reoc'h dirazoc'h tud na gredont ket lavarout d'eoc'h o deus avi eus ho koutizlegez.

— Leorioù e brezoneg eeun, aes-tre eta, ha plijus da lenn, a zo bet nevez embannet, hep konta re all embannet pelloc'hik 'zo. Evit gouzout hiroc'h ha prena, skriva da : Yves Tymen, 30, rue de la Résistance, Quincy-sous-Sénart (S.-et-O.). (C.C.P. : 572-325, Paris.)

BUHEZ AN ILIZ

BUHEZ an Iliz, evel buhez pep kristen, a weler, o skedi enni, mister Pask, mister a varo hag a resureksion. Penaos beza souezet, pa ouezomp eo, hi, korf misterius ar C'hrist ? Abalamour da se he deus he lod en trubuilhou, en deus bet Jezuz e-unan, en-dra m'edo war an douar, daoust d'ezi da gaout perz breman en e vuhez nevez.

An Iliz he deus da c'houzanv, war-lerc'h ar C'hrist, abalamour ma stourm evel dan eneb an droug, eneb ar gwarizi hag ar gasoni, eneb an hudurnez hag an displealded, eneb ar c'hredennou dizoue ha difeiz. Er gefridi, bet fiziet enni, da embann an Aviel, he deus bet euriou glac'harus : gwelet he deus poblou a-bez o trei kein d'ezi, evel Jezuz en devoa gwelet darn eus e ziskibien o pellaat dioutan. Kavet he deus war he hent enebourien kounnaret, o deus klas- ket meur a wech he diskar pe he lakaat dindan o zreid. Kant ha kant gwech eo bet hualet, gwasket betek ar gwad, ha kant ha kant gwech e vije bet kaset da netra, ma n'en dije lavaret he Mestr : « Doriou an Ifern ne vezint biken trec'h d'ezi ».

Siouaz ! Va Bredeur, her gouzout a rit, amzer an heskinerez a zo pell diouz beza echu. E kalz broiou, hirio an deiz, hor bredeur o deus poaniou kalet da c'houzanv en abeg d'o feiz. Evit an distera digarez, e vez argaset ar visionerien, toullbac'het eskibien, beleien, relijiuzed ha tud fidel. Ijinet e vez a bep seurt finesaou diaoulek evit distaga ar yaouankizou diouz ar relijion, ha, diwar-benn ar verzerien, difenn-grons da ranna ger ebet.

Met bez ez eus evit an Iliz eur boan all, gwasoc'h c'hoaz, ar boan da welet he bugale, he memproù, ken amparfal, ken laosk, ken pec'her.

Rouantelez Doue, a lavare Jezuz, a zo henvel ouz eur park, en deus an tad a familh taolet greun mat ebarz hag eo deuet goudeze an enebour da hada draog ennan. An disparti ne vezo graet nemet da vare an eost.

Bez ez eus bet, a-hed ar wech, kristenien klouar, kristenien trubard da spered an Aviel, kristenien hag eo mez d'ezo dougen an ano a vugale Doue. Bez ez eus atao breman. N'hor beus ket a lec'h da veza souezet, peogwir Jezuz en deus hor c'hentellet war ar poent-se, met eur gwall skouer int evit ar re a zo er-mêz eus an Iliz.

Ha koulskoude an Iliz he deus perz e mister ar vuhez nevez, e mister an trec'h war ar maro hag ar pec'hed.

Perz he deus dre he fadusted : ar brezel graet d'ezi, et lec'h he dinerza a zil en he gwazied eur gwad tommoc'h : « Gwad ar verzerien, a lavare dija Tertullion, a zo had kristenien. »

Perz he deus c'hoaz e mister ar vuhez nevez dre an nerz a zo enni d'en em skigna e-touez ouennou ha rummadou tud dis-henvel. Perz, dreist-holl, dre ar frouez a santelez a zoug : santelez hep-par ar re a zo bet savet war an aoteriou, santelez divrud met gwirion e-feiz a gristenien vat.

Nak e tle Kemp, va Bredeur, en em zerc'hel stag ouz an Iliz abalamour d'he gloar ha d'he trubuilhou ha kaout lerc'h anezi. Ha n'eo ket o veza ma chomomp ken dizesk war draou ar relijion ha ken aonik, eo e ruziomp ken alies anezi dirak an dud digredenn, pa vije hon dever koulskoude he difenn hag ober enor d'ezi ?

(Pennad eus Lizer ar bastor an Ao. N'Eskob Fauvel.)

Programme de la Session d'Etudes du Bleun-Brug à Saint-Pol-de-Léon (Vacances de Pâques 53)

Une session d'études folkloriques, sous la direction du Bleun-Brug, aura lieu cette année pendant les vacances de Pâques, à Saint-Pol de Léon.

Elle commencera le jeudi matin 9 Avril, pour se terminer le dimanche après-midi 12 Avril.

Elle portera surtout sur « Le conte breton » : recueils de contes, différents genres, thèmes, origines, l'art du conteur, la valeur pédagogique des contes bretons... Mais d'autres aspects du folklore breton seront également évoqués, la chanson populaire et la danse en particulier. Le soir, la veillée portera sur les aspects de la mentalité et de l'histoire religieuse bretonne à travers l'histoire.

Nous sommes déjà assurés, à cette session, de la participation de *M. Guilcher*, spécialiste de folklore européen et breton ; de *M. l'abbé Floc'h*, qui prend à son compte l'étude du conte breton ; de *M. le chanoine Favé* et de *M. l'abbé Le Bihan*.

Voici le programme prévu :

Jeudi matin : messe à 8 heures. Conférence à 9 h. 30 : bibliographie du conte breton et les différents genres. 11 h. 15 : conférence sur le folklore en général. 14 heures : travail sur un thème de contes et lectures. 17 h. 30 : conférence sur les contes mythologiques. Après souper : veillée. Les origines religieuses de la Bretagne.

Vendredi : même horaire. Le matin, conférences : 1° sur les contes d'aventures ; 2° la musique populaire bretonne. Après-midi : travail sur un chant populaire. Conférence sur la légende de la mort. Le soir, à la veillée : Saint Yves et la Bretagne religieuse au Moyen-Age.

Samedi : le matin, conférences sur les contes religieux. Deuxième conférence matinale sur l'art du conteur et la valeur pédagogique des contes bretons. Après-midi : exercice de composition d'un conte. Lecture de contes irlandais.

Le samedi soir : conférence sur la danse bretonne par *Guilcher*. A la veillée : la Bretagne de Michel Le Nobletz et du Père Maunoir.

Dimanche : matin, conférences sur le Folklore breton et européen par *Guilcher* et exercices de danses sous sa direction.

Les personnes qui désirent participer à cette session sont priées de le faire connaître à : *M. le chanoine Favé*, curé-archiprêtre de Saint-Pol de Léon (Finistère). Celles qui désireraient dîner et loger à Saint-Pol, le mercredi soir, sont également priées de le signaler.

Le Gérant : Abbé BLEUNVEN, Curé de Saint-Renan. — Tirage : 1.800 exemplaires.

QUIMPER, IMP. GORNOUAILLAISE. — C.P.P.P. N° 21697





An Aotrou August CONQ
Doue d'e bardono.
Ar barz breizat ha kalonek
d' laoueneas tal e genvroiz
epad 50 vloaz.

Pell, pell goude e varo
E envor beo a jomo
Keit ma chomo e Breiz
Ar Brezonek hag ar Feiz.
